

Köy Kadınlarının Aile İçi Karar Alma Rollerine İlgili Görüşleri

Opinions of Village Women About Their Role in Domestic Decision-Making

ÖZET

Toplumların temelini aile, ailenin temelini ise kadın oluşturmaktadır. Kadınların kendini ifade etmekte güçlük çekmediği ve karar alma sürecinde aktif rol oynadığı aileler sağlam toplum dinamiği için olmazsa olmazlardır. Bu bakımdan çalışkanlıkları ile hafızalara yer eden köy kadınlarının aile içi karar almada rolünün belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu çalışmada köyde yaşayan ailelerde karar vericileri tespit etmek ve mevcut durumda kadınların etkili olduğu kararlar ile etkisinin olmadığı kararların belirlenmesinin yanı sıra kadınların karar verme sürecinde özellikle aktif ve etkili olmak istedikleri konuları ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın deseni olgubilim desendir. Çalışma grubu belirlenirken araştırma desenine uygun olarak amaçlı örnekleme yöntemleri arasında yer alan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda 4 farklı köyde yaşayan toplam 25 kadın çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlandıktan sonra uzman görüşü alınmış, sonrasında pilot uygulama yapılmıştır. Elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırmada öncelikle ailede alınan kararlarda kimlerin etkili olduğunu belirlemesine çalışılmıştır. Çalışma grubunda yer alan kadınların bu konuda verdiği cevaplar: Alınan kararlarda babanın ve aile büyüklerinin etkili olduğu cevabının herkes, karı-koca ve ben kararlarından fazla olduğu tespit edilmiştir. Araştırma grubundaki kadınların görüşlerinin etkili olduğu kararlar içerisinde ev eşyası seçimi kararının ilk sırada yer alması, cevap dağılımında market alışverişi, misafir kabulü-gitme, çalışma günleri ve konuya göre değişiyor cevaplarından oluştuğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmada ailede kadınların görüşünün alınmadığı kararlar konusuna “yok” cevabının yüksek olması fikirlerinin alınması açısından önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Köy, Aile, Kadın, Karar Alma

ABSTRACT

The basis of societies is the family, and the basis of the family is women. Families in which women do not have difficulty in expressing themselves and play an active role in the decision-making process are indispensable for a sound society dynamic. In this regard, it is very important to determine the role of village women, who made an impression with their industriousness, in decision-making within the family. In this study, it is aimed to identify the decision makers in the families living in the village and to determine the decisions in which women are effective and the decisions that have no effect at the current situation, as well as to reveal the issues that women want to be especially active and effective in the decision-making process. The research was carried out with the qualitative research method. The design of the research is the phenomenology design. While determining the study group, the criterion sampling method, which is among the purposive sampling methods, was used in accordance with the research design. In this context, a total of 25 women living in 4 different villages were included in the study group. Semi-structured interview technique was used for the purpose of collecting data. After the interview questions were prepared, expert opinion was taken, and then a pilot scheme was made. The obtained data were analyzed. In the study, firstly, it was tried to determine who was influential in the decisions taken in the family. In the answers given by the women in the study group on this issue: It has been determined that the answer that the father and family elders are effective in the decisions taken is more than the decisions of everyone, husband, wife and I. It has been determined that the decision to choose household goods takes place on the top among the decisions in which the opinions of the women in the research group are effective, and the response distribution consists of answers such as grocery shopping, guest reception-going, working days and changing according to the subject. In the research conducted, the high rate of "no" answer to the issue of decisions in which women's opinions are not taken in the family is considered important in terms of obtaining their opinions.

Keywords: Village, Family, Women, Decision Making

GİRİŞ

Toplumları oluşturan asli unsur ailedir. Her toplumun aile yapısının farklı olması ailenin tanımının toplumdaki topluma değiştiğini hatta aynı toplum içinde yaşayış, inanış ve düşünme tarzına göre farklı tanımlamaların yapılabildiğini bizlere göstermektedir. Erbil ve Pasinlioğlu (2004) aileyi: insanların yaşamları boyunca en uzun ilişki kurdukları ve içinde sosyalleştikleri; ekonomik ve psikolojik olarak destek gördükleri; örf, adet, dil ve toplum kurallarının öğrendiği; toplumu oluşturan en önemli unsur olarak tanımlanmaktadırlar. Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe sözlük aile için: “Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin meydana getirdiği toplum içindeki en küçük ve en önemli birlik” ifadelerini kullanmaktadır. Ailenin çok yönlü oluşuna işaret eden farklı bir tanımlama ise Sayın’a (1990) aittir. Sayın (1990) tanımlamasında: “Biyolojik ilişkiler sonucunda insan türünün devamlılığını sağlayan, toplumsallaşmanın ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin kurallara bağlandığı, o güne dek toplumda oluşturulmuş özdeksel ve ruhsal zenginliklerin kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal yönleri bulunan toplumsal birim.” ifadelerine yer vermiştir.

Emrullah Dilek¹
Muhammet Yılmaz²

How to Cite This Article

Dilek, E. & Yılmaz, M. (2023).
“Köy Kadınlarının Aile İçi Karar Alma Rollerine İlgili Görüşleri”
International Social Sciences
Studies Journal, (e-ISSN:2587-
1587) Vol:9, Issue:110; pp:6379-
6386. DOI:
<http://dx.doi.org/10.29228/sss.68906>

Arrival: 15 January 2023
Published: 30 April 2023

Social Sciences Studies Journal is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International
License.

¹ Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Şehit Ferhat Ünellî Bilim ve Sanat Merkezi, Amasya, Türkiye. ORCID: 0000-0001-9802-7153

² Doktora Öğrencisi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya, Türkiye. ORCID: 0000-0002-7285-7121

Aile, şüphesiz temelini oluşturduğu toplumsal yapıdaki değişim ve gelişimlerden etkilenmektedir. Toplumların hayatında devrim niteliğinde değişikliğe neden olan teknolojik gelişmeler buna bağlı olarak çeşitlenen iletişim kanalları aile içi iletişimi ve ailede alınan kararlarda da bazı değişiklikler meydana getirmektedir. Bu değişiklikler aile yapısının ve kavramının güncel olarak incelemesini zorunlu kılmaktadır. Aile içinde gerçekleşen değişimin bir parçası da kadının aile içindeki rolü ile ilgilidir. Geleneksel aile yapısında hak ettiği değeri görmeyen, fikri sorulmayan, geleneklerin yüklediği yaşam tarzını benimseyen kadın motifi zamanla yerini üretime daha aktif katılan ve kendini güçlü sesle ifade eden kadına bırakmıştır. Eskiden gelen cinsiyete bağlı üstünlük veya yetersizlik algısının giderek kırıldığı, şehir hayatına uyum sağlayan ailelerde belirgin bir şekilde görülmektedir. Şehir hayatında kadının rolü giderek artarken köylerde yaşayan kadınlar için bu sürecin tam olarak gerçekleşmediği bilinmektedir. Bu olumsuzluğun birçok nedeni bulunmakla birlikte köyde yaşayan kadınların karar alma sürecine yeterince dâhil edilmemesi göze çarpan eksikliklerdendir. Karar alma sürecinde kadının yok sayılması kadının; kendini değersiz hissetmesine, ailedeki yerini sorgulamasına, ailedeki iletişimin giderek kopmasına neden olmaktadır. Erkek egemenliğinin baskın olduğu ailelerde sık karşılaşılan bu problemin ana sebebinin, sağlam temellere dayanmayan aile içi iletişim olduğu ifade edilmektedir.

Kuvvetli aile bağlarının sağlanması için aile içi iletişimin üst düzeyde olması gerekir. Aile içi iletişimin istenilen seviyede olduğu ailelerde bireylerin; kendini daha iyi ifade etme, sorumluluk alma, aileye sadakat gibi birçok değeri de kazanacağı düşünülmektedir. Bu değerlerin köyden kente tüm toplumu kapsayacak bir biçimde gelişmesi sağlıklı ve huzurlu bir toplum inşası için büyük önem arz etmektedir. Aile içi iletişim konusunda yapılan araştırmalarda ilk olarak tanımı verilen ifade iletişimdir. Geçmişten günümüze yaşanan gelişmelerle birlikte tanımında çokça değişiklikler yapılan iletişim kavramı Şahin ve Aral'a (2012) göre bilgi paylaşma etkinliği olarak ifade edilmektedir. Lazar (2005) ise iletişimi; bireylerin birbirlerini anlaması için gerçekleştirilen etkileşim olarak tanımlamaktadır.

Sağlıklı bir toplumsal iletişimin oluşmasındaki öncelik aile içi iletişimdir. Aile içi iletişim; eşlerin birbirleri arasında, annenin çocuklarıyla; babanın çocuklarıyla, çocuğun anne ve babasıyla, kardeşlerin birbirleriyle kurduğu iletişimdir (Şahin ve Aral, 2012, s. 62). Yapılan tanımlamadan çok yönlü olduğu anlaşılan aile içi iletişiminin istenilen seviyede gerçekleşmesi için iletişimin önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir. İletişim engelleri bireye; duygularının önemsiz olduğu, kendisini değersiz hissettirdiği, isteklerine saygı duyulmadığı, sorunlarını kendi kendine çözmeye yeteneğinin olmadığı hissi vermektedir. İletişimin önündeki engellerin kaldırıldığı bir ailede kadın karar alma sürecinde daha aktif olacaktır. Birlikte paylaşılan bir hayatın alınması gereken kararlardaki kadın rolü kadına değerli olduğu hissini bizzat yaşatacaktır. Karar almada aktif rol alan kadının sadece aile içi, maddi olmayan konularda değil aileyi ilgilendiren tüm konularda kendi kararını söyleyebilmesi güçlü kadın figürünü ortaya çıkacaktır.

İyi bir iletişiminin olduğu ailelerde kadının karar almada daha aktif rol aldığı, bu durumun güçlü aile yapısının oluşmasını da desteklediği yapılan çalışmalar (Erbil ve Pasinlioğlu, 2004; Kaya, 2019) ile kanıtlanmıştır. Karar almada etkin olan kadın yetiştirdiği çocukları için de iyi bir rol model olacaktır. Annesinin kararlarına saygı duyulduğunu, annesinin karar alma aşamasında kendisini iyi ifade ettiğine şahit olan çocuklar hem bu kültür ile yetişecek hem de ilerleyen yıllarda oluşturacağı aileye bu kültürü taşıyacaktır. Bu gerçek, ailenin aile içi iletişiminin ve ailede karar alma sürecinde kadının rolünün aslında istenilen toplum yapısı için ne kadar gerekli olduğunu bizlere göstermektedir.

Bu çalışmada köyde yaşayan ailelerde karar vericileri belirlemek ve mevcut durumda kadınların etkili olduğu kararlar ile göz ardı edildiği kararları tespit etmenin yanı sıra kadınların karar verme sürecinde özellikle etkili olmak istedikleri konuları ortaya koymak amaçlanmaktadır. Araştırma amacına uygun olarak araştırmacılar tarafından aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Köydeki ailelerde karar alma sürecinde kimler etkilidir?
2. Köydeki ailelerde kadınlar hangi kararlarda etkilidir?
3. Köyde yaşayan ailelerde kadınların görüşü hangi kararlar alınırken göz ardı edilmektedir?
4. Kadınlar ailede alınan hangi kararlarda özellikle etkili olmak istemektedirler?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmaya; doğal araştırma, yorumlayıcı araştırma ve alan araştırması gibi farklı isimler verilmektedir (Baltacı, 2017). Nitel araştırma, üzerinde kendi sınırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği

bilgi üretme yollarından birisidir (Özdemir, 2010, s. 326). Araştırma olgu bilim deseni çerçevesinde yürütülmüştür. Olgu bilim deseni, farkında olduğumuz fakat derinlemesine ve ayrıntılı bir kavrayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bireylerin hedefleri, tutkuları, endişeleri, korkuları, karşılaştığı sosyal/psikolojik olaylar ve bunlar karşısındaki tutumu; tepkileri ve bunların hayatlarına etkileri (Balci, 2005) mülakat tekniği kullanılarak araştırılmıştır. Araştırmada, toplumun temelini oluşturan aile yapısında kadının karar alma sürecindeki rolü ve isteklerinin hangi konularda olduğunu açıkça ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken araştırma desenine uygun olarak amaçlı örnekleme yöntemleri arasında yer alan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örneklemedeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışma grubunda aranan temel ölçütler; evli, kadın ve köyde yaşıyor olması şeklinde belirlenmiştir. Bu bağlamda Amasya ilinin merkez ilçesine bağlı dört farklı köyde yaşayan 25 kadın, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Katılımcı isimleri gizlenmiş olup katılımcılar K1, K2, K3 .... K25 şeklinde kodlanmıştır. Çalışma grubuna ait demografik veriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

		f	%
Yaş	35 Yaş altı	6	24
	36-45 Yaş	12	48
	46-55 Yaş	4	16
	56 yaş ve üzeri	3	12
	<i>Toplam</i>	25	100
Eğitim Durumu	Okumaz	1	4
	İlkokul	17	68
	Ortaokul	4	16
	Lise	3	12
	<i>Toplam</i>	25	100
Meslek	Ev Hanımı	22	88
	Çiftçi	2	8
	İşçi	1	4
	<i>Toplam</i>	25	100
Aile Tipi	Çekirdek	15	60
	Geniş	10	40
	<i>Toplam</i>	25	100
Çocuk Sayısı	1 çocuk	3	12
	2 çocuk	8	32
	3 çocuk	10	40
	4 çocuk ve üzeri	4	16
	<i>Toplam</i>	25	100

Tablo 1'e bakıldığında; çalışma grubunda yer alan kadınların yaş dağılımının 12 kişi ile 36-45 aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Diğer katılımcıların ise; 6 kişi ile 35 yaş ve altı kadınlardan, 4 kişi ile 46-55 yaş kadınlardan, 3 kişi ile de 56 yaş ve üzeri kadınlardan oluştuğu belirlenmiştir. Çalışma grubunun eğitim durumları incelendiğinde en yüksek yüzdenin %68 ile ilkököl mezunlarından oluştuğu, bunu sırasıyla ortaokul, lise ve okumayanların takip ettiği tespit edilmiştir. Meslek tanımlama bölümünde ise ev hanımı oranının %88, çiftçi oranının %8, işçi oranının %4 olduğu bulunmuştur. Aile tipi verilerinde dağılımın 15 kişi ile çekirdek aileden, 10 kişi ile de geniş aileden oluştuğu belirlenmiştir. Çalışma grubunun çocuk sayıları ile ilgili veriler incelendiğinde herkesin çocuk sahibi olduğu tespit edilmiştir. Bunun yüzdelik dağılımını ise; %40 ile 3 çocuk sahipleri, devamını %32 ile 2 çocuk sahipleri, %16 ile 4 çocuk ve üzeri ailelerin; son olarak da %12 ile 1 çocuk sahibi ailelerin oluşturduğu belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı soruları önceden hazırlar fakat koşullara göre esneklik sağlayabilir, yeniden düzenleyebilir veya sorular hakkında geniş tartışmalara izin verebilir. Yani araştırmacının soruların sırasını değiştirebilme ve ayrıntılı olarak açıklayabilme olanakları vardır (Çepni, 2014, s.173). Bu sebeple sorular önceden hazırlanmış olmasına karşın, görüşme esnasında katılımcılara detaylı açıklamalar yapılmıştır.

Görüşme soruları hazırlandıktan sonra nitel araştırma ile ilgili çalışmalar yapan üniversitedeki bir akademisyenden uzman görüşü alınmış, katılımcılardan biriyle pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında görüşme formuna son hali verilmiştir. Katılımcılar araştırmanın gizliliği hakkında bilgilendirilmiş, katılımcıların izni

alınarak uygun oldukları zamanlarda görüşmeler yüz yüze yapılmış olup katılımcı görüşleri araştırmacılar tarafından not edilmiştir. Görüşmeler 10-30 dakika aralığında gerçekleşmiştir.

Yapılan görüşmelerde toplanan veriler betimleyici bakış açısına göre incelenmiştir. Betimsel analizde veriler önceden belirlenmiş olan temalara altında özetlenip yorumlanır. Bu yöntemde katılımcı kişilerin ifadelerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Altunışık, Coşkun, Yıldırım ve Bayraktaroğlu, 2001). Verilerin analizi sonrası oluşturulan bazı kodların birleştirilmesi söz konusudur. Kodlarla ilişkili ifadeleri belirten katılımcılar ve kodlarla ilgili frekans dağılımları tablolarda sunulmuştur. Tablolar açıklandıktan sonra bazı katılımcı görüşleri doğrudan alıntı şeklinde, görüşme zamanı ve katılımcı numarası belirtilerek verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen verilerin analiz edilmesinden, elde edilen bulguların tablolar halinde açıklanmasına yer verilmiştir. Verilerin açıklanmasında doğrudan alıntılara da yer verilmiştir.

Birinci araştırma sorusunda araştırmacılar tarafından “Köydeki ailelerde karar alma sürecinde kimler etkilidir?” sorusuna cevap aranmıştır. Katılımcı görüşlerinin analizi “Ailede Karar Vericiler” teması altında toplanmış ve bu temaya bağlı olarak “Baba, Büyükler, Herkes, Karı-Koca ve Ben” olmak üzere toplam 5 kod oluşturulmuştur. Katılımcılardan elde edilen bulguların analizi Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Katılımcı Görüşlerine Göre Ailede Karar Vermede Etkili Olan Kişiler

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Ailede Karar Vericiler	Baba	K1, K6, K7, K14, K17, K18, K19, K21, K22, K23, K25	10
	Büyükler (Dede, babaanne, anneanne)	K1, K8, K9, K11, K14, K20, K25	7
	Herkes	K2, K5, K10, K12, K13	5
	Karı- Koca	K4, K15, K16, K24	4
	Ben	K3	1

Tablo 2 incelendiğinde: Ailede karar vermede etkili olan kişi sorusuna katılımcıların 10 kişi ile en yüksek cevabı “baba” olarak verdikleri görülmektedir. Karar vermede en etkili baba cevabını verenlerden sonra en yüksek oranın tabloda “büyükler” olarak ifade edilen dede, babaanne, anneanne cevabından oluştuğu belirlenmiştir. Bu cevabı veren kişi sayısı 7 olarak tespit edilmiştir. 5 katılımcı ise karar vermede “herkesin” etkili olduğunu düşünürken “karı-koca” birlikte etkili olduğunu belirtenler 4 kişi olarak bulunmuştur. Karar almada kendisinin etkili olduğunu belirten kişi sayısının ise 1 olduğu belirlenmiştir. Katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

Hızlı karar verebilirim. Çok kararsız olduğumu düşünmüyorum. Bizim ailede büyükler ve baba karar verir (K1, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Biraz kararsızım. Bizim evde kararları baba verir (K7, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Kararlı bir insanım. Evimizde kararları baba ve konuya göre çocuklar yani herkes verir (K10, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Genel olarak kararsız bir insanım. Evde genelde evin büyükleri yani yaşlılar karar verirler (K11, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Elde edilen bulgulardan hareketle karar vericilerin yüksek oranda baba ve büyükler olarak bulunmuş olması geçmişten gelen Türk toplum yapısının çoğu ailede hâlâ devam ettiği şeklinde yorumlanabilir. Araştırmanın diğer soru başlıklarında da kendisini hissettiren ataerkil yapının karı-koca ve hep beraber cevabını verenlerin sayısının artmasıyla değişebileceği düşünülmektedir.

İkinci araştırma sorusunda araştırmacılar tarafından “Köydeki ailelerde kadınlar hangi kararlarda etkilidir?” sorusuna cevap aranmıştır. Katılımcı görüşlerinin analizi “Kadınların Etkili Olduğu Kararlar” teması altında toplanmıştır. Bu temaya bağlı olarak “Ev eşyası seçimi, Her konuda, Market alışverişi, Misafir kabulü-gitme, Çalışma günleri ve Konuya Göre değişiyor” olmak üzere toplam 6 kod oluşturulmuştur. Katılımcılardan elde edilen bulguların analizi Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Katılımcılara Göre Ailede Kadınların Görüşünün Etkili Olduğu Kararlar

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Kadınların Etkili Olduğu Kararlar	Ev eşyası seçimi	K3, K8, K10, K11, K13, K17, K18, K20, K23	9
	Her konuda	K1, K2, K4, K16, K22, K24, K25	7
	Market alışverişi	K3, K6, K7, K11, K18, K19	5
	Misafir kabulü-gitme	K9, K10, K11, K18	4
	Çalışma günleri	K21	1
	Konuya göre değişiyor	K5	1

Tablo 3'te ifade edilen verilere bakıldığında: Köy kadınlarının karar vermede en fazla etkili olduğu konunun “ev eşyası seçimi” olduğu görülmektedir. Katılımcıların 9'u ev eşyası seçiminde kendi kararlarının etkili olduğunu düşünmektedirler. “Her konuda” kararının etkili olduğunu belirten katılımcı sayısı ise 7 olarak belirlenmiştir. “Market alışverişi” yapılmasında kararının etkili olduğunu düşünenlerin sayısı ise 5 olarak tespit edilmiştir. Katılımcılardan 4'ü “misafir kabulü-gitme” konusunda kararının etkili olduğunu belirtmiştir. Çalışma günleri ve konuya göre değişiyor cevabını verenlerin sayısı ise 1 olarak bulunmuştur. Katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

Konuya göre değişiyor. Tam olarak şu karar üzerinde etkiliyim diyemeyeceğim (K4, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Benim kararım daha çok ev eşyası seçiminde etkilidir. Eşya alışverişi yapılacağı zaman ben belirlerim neler alacağımızı (K17, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Ben en çok ev eşyası seçimi, misafir kabul etme, alışveriş gibi konularda etkili olduğumu düşünüyorum (K18, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Yerine göre kararsızlığım oluyor ama normalde kararlı biriyim. Eşim ve ben kararları birlikte aldığımızı düşünüyorum. Bu yüzden her konuda kararlarımızın etkili olduğuna inanıyorum (K24, bireysel görüşme, Şubat 2022).

İkinci araştırma sorusu bulguları değerlendirildiğinde; araştırma bölgesi, köy kadınlarının kararlarının etkili olduğu alanların daha çok maddi olmayan konulardan oluştuğu şeklinde yorumlanabilir. Bir diğer yorumlama ise; her konuda kararının etkili olduğunu söyleyenlerin kadınların sayısının da veriler içinde üst sırada olması, kadının aile içi kararlarda etkisinin yükselme eğiliminde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Üçüncü araştırma sorusunda araştırmacılar tarafından “Köyde yaşayan ailelerde kadınların görüşü hangi kararlar alınırken göz ardı edilmektedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Katılımcı görüşlerinin analizi “Kadınların Görüşünün Göz Ardı Edildiği Konular” teması altında toplanmıştır. Bu temaya bağlı olarak “Yok, Maddi konular, Arazi-Ahır işleri, Alım-Satım, Misafirlik, Büyük kararlarda, Arkadaş ilişkisi, Hastaların tedavisi, Çocukların okulları ve Maç izleme” olmak üzere toplam 10 kod oluşturulmuştur. Katılımcılardan elde edilen bulguların analizi Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Katılımcılara Göre Ailede Kadınların Görüşünün Alınmadığı Konular

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Kadınların Görüşünün Göz Ardı Edildiği Konular	Yok	K1, K4, K15, K16, K17, K18, K21	7
	Maddi konular	K2, K6, K11, K14, K22, K23, K24	7
	Arazi-Ahır işleri	K8, K11, K23	3
	Alım-Satım (Elektronik, araç, tamir aleti vs.)	K3, K5, K9	3
	Misafirlik	K19, K20	2
	Büyük kararlarda	K7	1
	Arkadaş ilişkisi	K10	1
	Hastaların tedavisi	K11	1
	Çocukların okulları	K11	1
	Maç izleme	K13	1

Tablo 4 incelendiğinde; kadınların karar almada görüşünün göz ardı edildiği konular sorusuna “yok” cevabı verenlerin sayısının 7 olduğu belirlenmiştir. “Maddi konularda” görüşlerinin göz ardı edildiğini ifade edenlerin oranı, yok cevabı verenlerle aynı sayıda, 7 kişi olarak tespit edilmiştir. “Arazi-ahır işlerinde” ve “alım-satım” işlerinde görüşlerinin önemsenmediğini söyleyenler 3 kişi olarak bulunmuştur. “Misafirlik” konusunda cevabını verenler ise iki kişiden oluşmaktadır. Birer kişi büyük kararlar, arkadaş ilişkileri, hasta tedavisi, çocukların okulları, maç izleme konularında görüşlerinin önemsenmediğini belirtmiştir. Katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

İstedğim kararlar uygulanırsa beni mutlu eder. Para ve hesap işlerini beni karıştırmıyorlar. O kararlara beni ilgilendirmiyormuş gibi (K6, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Kendileri ile ilgili özel konulara beni karıştırmıyorlar. Arkadaş ilişkisi mesela. Bunu örnek olarak verebilirim (K10, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Verdiğim cevap olumlu olur ve hoşuna giderse uygulanır. Banka işlerinde göz ardı eder. Kendisi halleder (K14, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Yok. Herhangi bir kararda göz ardı edilmiyorum (K18, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Karar almada “fikirlilerinin göz ardı edilmediğini” düşünenlerin sayısının en yüksek cevaplardan biri olması alınan kararlarda kadının etkinliği bakımından olumlu bir gelişme olarak yorumlanabilir. “Maddi konularda” görüşünün göz ardı edildiğini düşünenlerin sayısının bir diğer yüksek cevap olması, bu cevabı “alım-satım” gibi maddi konulardan oluşan cevabın izlemesi ise bazı ailelerde ataerkil yapının devam ettiğini şeklinde yorumlanabilir.

Dördüncü araştırma sorusunda araştırmacılar tarafından “Kadınlar ailede alınan hangi kararlarda özellikle etkili olmak istemektedirler?” sorusuna cevap aranmıştır. Katılımcı görüşlerinin analizi “Kadınların Ailede Özellikle Etkili Olmak İstedikleri Kararlar” teması altında toplanmıştır. Bu temaya bağlı olarak “Çocuğum hakkındaki, Her konuda, Ev eşyası seçimi, Alışveriş, Üzerime düşen konular, Dışarı çıkma, Evin tadilat işleri, Kız alma-verme, Kendi kıyafet seçimi, İş konusunda, Araba ve Yok” olmak üzere toplam 12 kod oluşturulmuştur. Katılımcılardan elde edilen bulguların analizi Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Katılımcılara Göre Kadınların Ailede Özellikle Etkili Olmak İstedikleri Kararlar

Tema	Kod	Katılımcılar	f
Kadınların Ailede Özellikle Etkili Olmak İstedikleri Kararlar	Çocuğum hakkındaki	K2, K10, K11, K13, K18, K25	6
	Her konuda	K7, K8, K14, K15, K17, K20	6
	Ev eşyası seçimi	K4, K11, K19, K23	4
	Alışveriş	K9, K11, K16	3
	Üzerime düşen konular	K1, K24	2
	Dışarı çıkma	K5, K12	2
	Evin tadilat işleri	K3	1
	Kız alma-verme	K11,	1
	Kendi kıyafet seçimi	K11	1
	İş konusunda	K21	1
	Araba	K23	1
	Yok	K6	1

Tablo 5’teki veriler incelendiğinde: Kadınların ailede özellikle etkili olmak istedikleri kararların başında “çocukları hakkında verilen kararlar” ve “her konuda” kararım etkili olsun isterim cevabını verenlerin olduğu görülmektedir. Bu cevapları veren katılımcı sayısı 6 kişi olarak bulunmuştur. “Ev eşyası seçimi” konusunda kararın etkili olmasını düşünenler 4 kişi olarak belirlenirken, alışveriş yapmada kararın etkili olmasını isteyenler 3 kişi olarak tespit edilmiştir. Üzerine düşen konular ve dışarı çıkma konularında kendi kararlarının etkili olmasını isteyenlerin sayısı ise 2 kişi olarak belirlenmiştir. Birer kişi de “Evin tadilat işleri, kız alma-verme, kıyafet seçimi, iş konusu, araba ve yok” cevabını vermişlerdir. Katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

Ev alım-satımı, alışveriş, ev eşyası seçimi, kız alma, kız verme, çocukların eğitimi, kendime elbise seçimim gibi konularda etkili olmak isterim (K11, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Bir yere giderken, dışarı çıkma gibi konularda ben etkili olmak isterim (K12, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Kararlı biriyim ve buna eminim. Bu yüzden her konuda kararlarımın etkili olmasını isterim (K15, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Çocukların eğitimi ve ihtiyaçları ile ilgili kararlarda özellikle etkili olmak isterim. Benim için en önemli konular bunlar (K25, bireysel görüşme, Şubat 2022).

Köy kadınlarının karar vermede etkili olmak istedikleri konunun başında “çocuklarıyla ilgili kararların” gelmesi katılımcıların en kıymetli varlık olarak çocuklarını gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Bu konudaki diğer yorumlama ise; karar vermede maddi konularda fikrinin önemsenmediğini belirten kadınların da bu soruya çocuklar ile ilgili kararlarda etkili olmak istiyorum demesi anne-çocuk bağının çok özel ve önemli olması şeklinde ifade edilebilir. “Her konuda” kararın dinlenmesini isteyen kadınlarının sayısının da katılımcı grubu içinde yüksek oranda çıkması bazı konularda kararlarının alınmadığı, köy kadınlarının aile içindeki kararlarda aktif katılımı arzuladığı şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Toplumun oluşmasında asli unsur olan aile, ailedeki karar mekanizmasında kadının rolünün ne olduğunun belirlenmesi sağlıklı toplum inşası için oldukça önemlidir. Bu doğrultuda yapılan çalışmada elde edilen veriler kadının aile içi karar alınması sürecindeki rolünün ne olduğunu bizlere göstermektedir. Kadının aile içi kararlarında etkin olması çocuk yetiştirmede üstlendiği sorumluluk ile de ayrı bir önem taşımaktadır. Geleceğimizin mimarı olacak olan çocukların annelerinin kararlarının dinlendiğine, uygulandığına şahit olarak yetiştirilmesi gelecek nesiller bakımından oldukça önemlidir. Bu kültürde yetişen çocukların ilerleyen yıllarda oluşturacakları ailelerde bunu özümsemiş olarak uygulamaları kadının hak ettiği değeri kazanması adına çok anlamlı görülmektedir.

Araştırmada öncelikle ailede alınan kararlarda kimlerin etkili olduğunun belirlenmesine çalışılmıştır. Çalışma grubunda yer alan kadınların bu konuda verdiği cevaplarda alınan kararlarda babanın ve aile büyüklerinin etkili olduğu cevabının herkes, karı-koca ve ben kararlarından fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç ataerkil toplum geleneğinin bazı ailelerde devam ettiğini bizlere göstermektedir. Geleneksel aile düzeni, karar mekanizmasının geçerliliğini koruduğu sonucu alanyazındaki bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Çilingiroğlu, 1991; Armutçu, 1995; Erci, 2003; Erbil ve Pasinlioğlu, 2004). Yapılan çalışma, kadının karar vermede etkili olduğu sonucuna ulaşan Kaya'nın (2019) çalışmasıyla farklılık göstermektedir.

Araştırma grubundaki kadınların görüşlerinin etkili olduğu kararlar içerisinde “ev eşyası seçimi” kararının ilk sırada yer alması, cevap dağılımında “market alışverişi, misafir kabulü-gitme, çalışma günleri ve konuya göre değişiyor” cevapları aile içi karar vermede kadının rolünün önemli sayılan konuları kapsamadığını ortaya çıkarmıştır. Bu başlıkta elde edilen “her konuda” cevabının ikinci sırada yer alması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilse de diğer sonuçların kadının önemli konularda karar verme konusunda olması gerekenin çok uzağında olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar Erbil ve Pasinlioğlu'nun (2004) çalışması ile benzerlik göstermektedir.

Yapılan araştırmada, ailede kadınların görüşünün alınmadığı kararlar konusuna en yüksek cevabı “yok” olarak vermeleri ortak karar veriliyor olması bakımından önemli görülmektedir. Aynı grupta yer alan “maddi konularda, arazi- ahır işlerinde, alım-satım işlerinde” görüşlerinin alınmadığını söyleyen kadınların oranının yüksek olması dikkat çekici cevaplar arasındadır. Bu durumun maddi konularda kadının fikrinin alınmadığını destekler niteliktedir. “Büyük kararlarda” fikrinin alınmadığı cevabının veren katılımcının da olması çalışmanın dikkat çekici diğer sonuçlarından. “Arkadaş ilişkisi, hastaların tedavisi, çocukların okulları ve maç izleme” kararlarında görüşünün alınmadığının ifade edilmesi bu başlığın diğer sonuçları arasındadır. Bu durumun Arpacı'nın (2014) yapmış olduğu çalışmada ortaya çıkan ev işlerine, alışverişe yönelik kararlar ile sosyal faaliyetlere yönelik kararlar kadının çalışma durumuna göre değişiklik göstermekte sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Araştırma bölgesindeki kadınların kararlarının etkili olmasını istedikleri konu başlığında ilk sırada “çocuklarıyla ve her konuda” kararlarının etkili olmalarını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların ikinci araştırma sorusunda etkili olduklarını düşündükleri “ev eşyası seçimi” ile ilgili kararın bu bölümde etkili olmak istedikleri karar olarak da çıkması bazı kadınların bu konuda yaşadığı problemi işaret etmektedir. Ayrıca bu grupta ortaya çıkan dikkat çekici sonuçlar; “kıyafet seçimi, araba, kız alıp-verme, dışarı çıkma” gibi konularda katılımcı kadınların kararlarında etkili olamadıklarını göstermektedir. “Üzerime düşen konularda” kararlarının etkili olmasını isteyen kadınların cevapları alınan ya da alınacak kararlarda kadının rolünü araştırırken aslında kendi kararını bile almakta zorlanan kadın profilinin varlığını bizlere göstermektedir.

Öneriler

- ✓ Bu çalışmada karar alma sürecinde köy kadınlarının rolünü belirlemeye yönelik olarak yapılmıştır. Benzer bir araştırma köyde yaşayan erkekler üzerinde yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.
- ✓ Karar alma sürecinde eksikliği hissedilen diğer bir konu da aile içi iletişimidir. Köydeki insanların aile içi iletişimin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Karar alma süreçleri ile ilgili köyde yaşayan insanları bilgilendirme ve bu konuda farkındalığı artırma çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Altunışık, R., Coşkun, R., Yıldırım, E. ve Bayraktaroğlu, S. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya Kitabevi.
- Armutçu, E. (1995, 7-8-9 Nisan). Kadının insan hakları. *Hürriyet Gazetesi*, s.13.
- Arpacı, F. (2014). Ailede alınan kararlarakattının katılımını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, (42), 1-11.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde miles-huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Çepni, S. (2014). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Celepler Matbaacılık.
- Çilingiroğlu, N. E. (1991). Intra-familial relations and women's situation: a cross sectional study in two settlements. *Turkish Journal of Population Studies*, 13, 56-64.

- Erbil, N. ve Pasinlioğlu, T. (2004). Kadının ailede karar vermeye etkisi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7, 1-11.
- Erci, B. (1997). Kadının ailedeki statüsü ve karar verme durumlarına etkisi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 11(3), 101-17.
- Kaya, E. (2019). *Kisecik köyü kadınlarının aile içindeki kadına yönelik şiddete bakış açıları* (Yüksek lisans tezi). Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Erişim No. 550275).
- Lazar M M (2005). Politicizing Gender in Discourse: Feminist Critical Discourse Analysis as Political Perspectives and Praxis. İçinde: M M Lazar (der), *Feminist Critical Discourse Analysis*, New York: Palgrave Macmillan, 37-51.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Sayın, Ö. (1990). *Aile sosyolojisi-ailenin toplumdaki yeri*. Ege Üniversitesi Basımevi.
- Şahin, S. ve Aral, N. (2012). Aile içi iletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66.
- Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. (2011). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.